

verbonden wordt, zijn dan die twee met elkaar zóó verbonden, dat het één niet zonder het ander kan? Immers neen? Kan zóó ook Christus niet Christus gebleven zijn, en zijn lichaam een lichaam, ook al was de verbinding opgeheven? Niet de verbinding van ziel en lichaam trouwens maakte Hem mensch, zegt een ander; doch de verbinding van de mensheid met de Góðheid, dié maakte Hem tot mensch; de verbinding van ziel en lichaam maakte Hem alleen maar tot een levend mensch!

Laat ons niet langer met deze vermoeiende discussies bezig zijn, maar de vraag liever stellen: is er van deze dorren akker nog graan te plukken?

Het antwoord is: ja. Ook in de dorre dagen van de scholastiek heeft God zijn kerk bewaard. Er zijn hier en daar vaste steunpunten, waarop het geloovig denken zich terugtrekt; voorboden van die betere gezondheid, die later in de Dordtsche synode zich zou doen gelden in de vermaning, dat de voorgangers de godgeleerdheid niet problematisch zouden behandelen. Let maar op.

a) Er is er één, die ineens opmerkt: denk er toch wel aan, dat Christus eens gezegd heeft: ik heb macht, het leven af te leggen, en het wederom te nemen. Dat wil zeggen: Ik ben bevoegd, het menselijk bestaan, voort te zetten op de manier van thans (leven als alle andere menschen), daarna de existentiële wijze van dit oogenblik prijs te geven als ik dat wil of noodig acht, en vervolgens, weer in een menselijke existentiële wijze terug te keeren, waarin ik wederom omgang met anderen hebben kan, kan spreken, handelen, werken, bidden, vermanen, kerkstichten, en zoo voort. Daarmee wordt de wijze van Christus' existentie als veranderlijk geplaatst onder zijn bevoegdheid; maar de existentie als mensch zelf blijft. De wijze van existentie mag verschillen, de existentie, het bestaan zelf blijft. Hij is bevoegd, zóó of zús te verkeerren, maar Hij zegt niet dat Hij bevoegd is, te verdwijnen in een niet. Want tóó het bestaan van mensch behoort het niet-verdwijnen-kunnen, het niet op kunnen gaan in het luchtledige. Weg te cijferen is een mensch nu eenmaal niet; en niemand is bevoegd, in te gaan tegen deze goddelijke ordinantie, ook de Zoon niet. Hij is juist daartoe mensch geworden, om de menselijke onvernietigbaarheid aan te nemen (die behoorde bij het mensch-zijn). Alleen maar: waar menschen, die naar hun wezen onvernietigbaar zijn, dan ook vanwege de zonde tot een eindeloozen doodsstaat gedoemd zijn, daar komt Hij, niet om de onvernietigbaarheid te veranderen in vernietigbaarheid, doch om hetgeen in wezen onvernietigbaar is te verlossen van de zonde en den vloek, en alzoo ons geen-einde-kunnen-nemen te vullen met de lading niet van dood, doch van leven. Existeren is substraat, ondergrond, zoowel voor leven als voor dood. Dat is één lichtpunt, in het dorre debat.

b) Het tweede ontdekken we daar, waar een ander participant in dit theologendebat zich herinnert, dat christenmenschen wel vragen van logica en anthropologie kunnen stellen, doch vóór alles hun belijdenis zich hebben te herinneren. Hun belijdenis nu is die van het evangelie, d.i. van de blijde boodschap. En die blijde boodschap is, dat Christus Priester is; en dat zijn priesterschap een ambt is, en dat alleen Gods wil aangaande het ambt en de ambtelijke opdracht van een kreatureur kon bepalen, welke natuur die kreatureur zal ontvangen, teneinde het ambt te kunnen bedienen naar de daarvoor voorbedachte taak. Als Christus Priester is, en als 't mensch-zijn substraat is voor het priester-zijn, wel, dan zou de stelling: Hij hield op, mensch te zijn, neerkomen op de andere stelling: Hij hield op PRIESTER te zijn. God echter is geen God der dooden, maar der levenden; Hij is geen God van ambteloozen, maar van ambtelijk gequalificeerden, zouden wij kunnen zeggen. Maar Christus hield niet op, priester te zijn, geen seconde, geen minuut, geen dag, en dus ook geen drie dagen. Hij heeft immers een EEUWIG priesterschap ontvangen (Praepositus)? Hem is gezegd: gij zijt Priester in der eeuwigheid, niet naar de ordening van Aäron, met zijn vergankelijk priesterschap, doch naar die van Melchizedek, met zijn onvergankelijk priesterschap. Zijn priesterdienst kan aan geen ander worden overgedragen: Hij is dus de eenige priester, die niet met verlof kan gaan, ook geen triduum. Dan ware er een hiaat in den priesterdienst geweest. En aan zulk een hiaat zou de wereld binnen drie dagen te gronde gaan. Heeft Jona niet gebeden in het hart der zee? En zou de Meerdere van Jona zijn priestergebed hebben gestaakt in een triduum van zijn in het hart der aarde? Het is niet te gelooven.

Iemand uit de omgeving van de auteurs dezer laatste gedachten brengt de hem voor den geest staande oplossing schuchter onder deze formule: tweemaal verbond Christus lichaam en ziel aan elkander, maar dat beteekent niet, dat Hij ze tweemaal aangenomen heeft.

En een ander lost één der boven genoemde moeilijkheden aldus op: als iemand zegt, dat het de ziel is, waardoor in Christus het lichaam met de godheid verbonden geweest is, wel, dan behoeft men zich nog

geen zorgen te maken over Christus' lichaam, nadat de ziel „eruit was gegaan". Uit dit feit volgt nog volstrekt niet, dat nu dit lichaam tot ontbinding moest overgaan en in „vuilnis" verkeerren. Want de levendmaking van het lichaam, dat was de taak der ziel, en dié taak volbrengt ze ook, als ze op den Zondagmorgen van het Paascheest zich weer met het lichaam verbindt. Doch het was de góðheid, die ook in het triduum met het lichaam verbonden bleef; en die godheid behoeft niet de functie van de ziel over te nemen op straffe dat anders dat lichaam zou veranderen in „vuilnis". Al had Christus duizend jaar in het graf gelegen, dan zou nóg zijn lichaam niet tot vuil zijn verworven; dáár zorgde de Góðheid wel voor.

Laat nu verder die heele discussie loopen; ze is tenslotte gemoord in de knappe berekening van dien subtielen geleerde, die 6 manieren heeft opgeteld, waarop een „vereeniging" (van naturen, of deelen, of menging ervan) mogelijk was. Laat het alles nu verder loopen: treft het u niet, dat ook van dezen dorren akker nog graan te lezen valt?

Het lag dáár, waar de woorden ambt, priester en persoon gebruikt werden.

Ons heeft de Bijbel geleerd, dat God ieder mensch schept naar een plan; niet alleen den mensch trouwens, maar alle ding, alle kreatureur. Dat wil dus zeggen: eerst bepaalde Hij wat de functie — de dienst — van een kreatureur in het groote wereldgeheel zou moeten zijn, en naar dat plan der toegedachte functie bepaalde Hij, welke natuur de schepselen afzonderlijk zouden ontvangen. Doelmatig is alles; en het

Paasch-prophetie

(Psalm 16 naar J. v. d. Vondel)

*'k Verwacht van Godt mijn erfot na dit stryden.
De rijke loon des keijcks van mijn verdriet
En zuericheden en overbitter liden
Verwacht ick van het oogh, dat alles ziet.
Gy zultme, o Heer, en niemant zal 't beletten,
In 't wettigh erf, my toebeschoren, zetten.*

*Dit's d'oirzaeck dat de blydschap in mijn herte
Niet schuilen kan, maer uitberst op de tong,
Die huppelt na het uitstaen van de smerte:
En schoon de Doot mijn sterfelijkheid besprong,
Mijn lichaam zal geen' worm in d'aerde spijzen,
Maer sluimeren met hoope van verrijzen:*

*Want gy, o Godt, zult nimmermeer gedoogen
Dat mijne ziel in helse duisternis
Gedompelt blijf, noch 't lichaam uit elx ooghen
In 't graf verrot: het lichaam, dat u is
Geheilicht, zal noch kan na't bitter sterven,
Geen sins vergaen, verrotten, noch bederven.*

*Gy leertme klaer de baen des levens kennen,
De baen naar Godt, en Godts onsterfelijkheid;
Bestraeltme met uw blydschap, onder 't rennen,
Die neersttraelt van uw aenschijns Majesteit.
Uw rechte hant begaef, na deze elende,
Den hoopenden met blydschap, zonder ende.*

doel wordt niet bepaald, náár dat iets is, of nádat het er is, doch het zijn, en het zóó zijn, wordt, vlak omgekeerd, bepaald door het doel, dat God met de dingen heeft.

Nu is de mensch niet maar een kreatureur met een bloot-natuurlijke functie, doch ambtsdrager, bondgenoot, vriend, zoon, „partner" van God. Al die woorden kan men misduiden; men moet ze evenwel lezen en aanvaarden in samenhang met geheel het schriftuurlijk onderwijs.

Welnu, dan is van elk mensch de menselijke natuur door God bepaald met het oog op den ambtelijken dienst, dien de mensch van God opgedragen kreeg. Het heeft God behaagd den mensch te maken tot blijvend ambtsdrager, die een niet-weg-te-werken-wezen zou zijn. Hij kon niet in lucht opgaan. Wel heeft God bepaald:

dat de menschen uit éénen bloede zouden opkomen; dat hun dienst eerst een dienst in tijdelijk en ruimtelijk verband, ergens op aarde wezen zou;

dat ze daarna op een of andere manier zouden overgaan tot een andere existentiële wijze, waarbij geen pols meer slaan, geen bloed meer circuleeren, geen long meer ademhalen zou.

Dan waren ze daarmee uit de eerste bestaans- of existentiële manier weggenomen, niét of wél pijnlijk, al dan niet in vernedering; dát hangt van de vraag af, of er gezondigd wordt. Zónde brengt pijn in het kinderen baren, maar het baren zelf zou ook in het paradijs geschied zijn. Zónde brengt pijn in het werken, maar het werken zelf was ook op het paradijs-program gezet. Zónde brengt pijn in den overgang uit de tijdelijke naar de andere existentiële wijze, maar die overgang zelf zou er óók in een ongestoord paradijs geweest zijn.

En daarna zouden dan alle uit éénen bloede geboren menschen tegelijk, zonder dat de één den ander vóórkomt (gelijk

Paulus zegt) ingebracht worden in de derde existentiële manier: die van voltooide menschenglorie, in een voor altijd vastgelegde en gestabiliseerde verheerlijkte natuur in den nieuwen hemel en op een nieuwe aarde.

Dat beteekent dus: drie existentiële manieren zijn er voor den mensch:

1e van geboorte tot aan individueelen „overgang"; 2e van individueelen overgang tot jongsten dag, reüniedag;

3e van jongsten dag, den reüniedag voor de geconsummeerden, tot..... in alle eeuwigheid.

Dat was Gods plan voor den ambtsdienst van zijn zonen, knechten, liturgen. Op zóó'n dienst, en zóó'n indeeling van den dienst, en op zóó'n afweging van den individueelen tegen den collectieven dienst, was de mensch aangewezen; en dus wordt hij op zóó'n plan „afgesteld", d.w.z. zijn natuur wordt zóó geschapen, dat zij aan dit program kan beantwoorden. Gedurende al die wisselingen, en in al haar perioden, blijft de mensch, de „hij" of „zij", de persoon, dien God gewild heeft. Want Hij heeft den mensch zóó gemaakt, dat zijn persoonsdienst en -ambt in deze natuur, en in het kader van dergelijke wetten, kon worden gepraesteerd. Met gevolg van zegen ingeval van trouw, of van vloek in geval van ontrouw.

Maar als wij dan „hij" of „zij", als wij dan „personen" zijn, óók als we overgaan tot een andere existentiële wijze, dan kunnen we allerlei vragen opwerpen, als de boven gereleveerde, maar dan zegt God tot ons: gij dwaas, ik heb uw natuur geschapen naar Mijn plan, dat ik met u had; keer nu de rollen niet om. Bepaal geen ambt naar de natuur, maar ken de natuur uit het ambt.

En dat doen we dus eerst recht heelemaal bij Christus. We gaan eerst gelooven, en daarna logica bedrijven. We gaan eerst gelooven, en daarna anthropologie beoefenen. We gaan eerst gelooven, en daarna spreken over metaphysica.

En daarom zeggen we: toen in zijn triduum de Christus ons voorging in de bereiking van de tweede existentiële wijze, naar zijn menselijke natuur, toen bleef Hij onze „Hij". Toen bleef Hij Priester. Hij ging dan ook heen als Middelaar. Om straks op Paschen weer te keeren in zijn jubeldag, die, verbonden met hemelvaartsest, Hem in kwaliteit van Borg, al vast zijn derde existentiële wijze schenkt, die van verheerlijkten, tot rust en consummatie gebrachten mensch, ambtsdrager voor de groote gemeente uit, om straks met haar God eeuwig te loven en te prijzen.

Dat beteekent dus: Hij is heelemaal niet weg geweest, als ge 't nauw neemt.

En Hij is dus ook niet „weergekeerd" strikt genomen.

Hij is alleen maar: anders weergekeerd. Tot ons RIJKER en met nóg vóller handen van borgtochtelijke schatten weergekomen in het midden van den tijd, om ons te geven verzekering van de breking van den vloek over heel de menselijke existentie in al haar tijden en bedelingen en vormen, voor wie gelooft; en voorts om priesterlijk zijn bloed in te dragen in het binnenst heilgdom, en dáár voor ons te bidden en plaats voor ons te bereiden.

Hij is niet weg geweest. Niet kosmisch afwezig geweest. „Uit mijn ooghen" zijn is niet: verdwenen zijn. De middelaarsplaats kón geen seconde vacant zijn. De wereld ware dan meteen vergaan. De mensch kan geen seconde „weg" zijn, de Menschen-zoon dus heelemaal niet. De borgtochtelijke arbeid kon geen dag stil staan. Aan een „tusschentijd" van Christus-loosheid zou de wereld sterven. Geen gruwelijker ketterij wordt bedreven dan in het betrekken van de schuilplaats „zwischen den Zelten".

Eerst ambt, dán natuur zien — zoo is de belijdenis-weg.

Och, Simon Petrus had, denk ik, van die scholastiek heelemaal geen verstand, toen God hem den mond openbrak op den Pinksterdag. De kerk zou hem trouwens toen, als het aan haar gelegen had, het woord niet hebben gegeven voor den voorgangersdienst: ze zou gezegd hebben: zijn „natuur" is zoo stabiel niet, hij is niet die hij lijkt, heelemaal geen rotsman is hij: heeft hij niet zijn Meester gruwelijk verloochend en zich toen heelemaal vergeten?

Maar toen de Geest hem dreef, toen had hij zóó maar een gezicht op den zestienden psalm. Heeft David daar niet gezegd, in dien psalm: ik zal niet sterven, ik word geen stuk drek, mijn vleesch wordt niet ontbonden? Ik heb geen buiten-bedrijf-stelling te wachten,..... ik blijf, ik word niet weggecijferd? Zei David niet: ik, Uw heilige, zal geen verderving zien, ik blijf? En wederom: Gij zult mijn ziel in de hel, den ajeool, niet vergeten, ik word niet geannuleerd, ik blijf? Hoe kón die man dat nu zeggen? vraagt Petrus. Is daar zijn graf niet, daar ginds op armslengte afstands? Ja, ja, zóó is David, als ge zijn „natuur" bekijkt met dezelfde ooghen, waarmee ge ook anhypostatise slaven bekijkt, en bocrenkool, en wormen en honden en katten. Maar, zegt Petrus, David had een ambt. Een eeuwig kóningschap (Jer. 23); en bovendien, hij heeft het zelf gezegd, in psalm 110, hij heeft ook vrees gehad op een eeuwig priesterschap, naar de orde, niet van een davidische dynastie, waar de een den ander opvolgt,

noch na nastie, w overdrag ke, ádyn

En toe zijn nat mijn „ik heilige z vleesch" alzoó hij dit gezeg

Daarn streep d mogen b voo ro van Chr geleerde snijdt menstell

Dus is miste, d die pard nuleerde meente

nullen, a en Hij b Hij keer ler ware was uit existenti onze met Hij heeft aan ánd tus-v lijcheden Eeuwige

Ook d gebroker ontsnapt 34:1) k zelf was stad Gal van mij

Maar v a n w, mooie n zitten, t aangeste mischie den onts grondig;

den raze gebon daar ver der prof geen bee het Niet hing, en Niet va ontlidige zijn a m spaard l Hij vers

En he mensch, waren v Hij had toepassit men, in

En nu geen m of zonde maar ze; pois voe geen m Niemand opstaan, werken" ik k r deelt in

De ge

Wann Zacharia Toen... Wann Als z uit te gr En le onmidde Oudtesta